

(Viešosios įstaigos veiklos ataskaitos forma)

VšĮ Žmogaus teisių stebėjimo institutas
(viešosios įstaigos pavadinimas)

2024 METŲ VEIKLOS ATASKAITA
(ataskaitinis laikotarpis)

2025-03-18 Nr. 01
(data)

I SKYRIUS INFORMACIJA APIE VEIKLĄ ATASKAITINIŲ LAIKOTARPIU
1. Veiklos tikslai:
1.1. Užtikrinti nereguliarių migrantų ir prieglobsčio prašytojų žmogaus teisių apsaugos standartų įgyvendinimą Lietuvoje.
1.2. Užtikrinti Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimų įgyvendinimą ir kalbos laisvės apsaugą Lietuvoje.
1.3. Užtikrinti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos nuostatų įgyvendinimą Lietuvos įkalinimo įstaigose, chartijos žinomumą visuomenėje ir jos naudojimą žmogaus teisių apsaugos įgyvendinimui Lietuvoje.
1.4. Stebėti žmogaus teisių padėtį ir tendencijas bei teisinės valstybės principų įgyvendinimą Lietuvos Respublikoje.
2. Uždaviniai:
2.1. Remiantis alternatyvia prieiga nereguliarios migracijos iššūkiams spręsti ir priemonėmis, užtikrinančiomis žmogaus teisių standartų ir tarptautinių įsipareigojimų laikymąsi, bei įrodymais grįstos advokacijos ir strateginio bylinėjimosi pagalba siekti efektyvaus migrantų ir prieglobsčio prašytojų teisių įgyvendinimo Lietuvoje ir viešosios politikos, teisės aktų ir praktikos koregavimo, užtikrinant jų atitiktį tarptautinei prieglobsčio ir žmogaus teisių teisei.
2.2. Skatinti teigiamą viešąjį diskursą migracijos ir prieglobsčio klausimais, didinant visuomenės sąmoningumą ir skatinant palankesnę visuomenės požiūrį į migrantus ir prieglobsčio prašytojus.
2.3. Stebėti nereguliarių migrantų sulaikymo Lietuvos Respublikoje statistiką, rinkti susijusią informaciją ir ją atvaizduoti tarptautinėje migrantų sulaikymo stebėsenai skirtoje duomenų bazėje.
2.4. Vykdyti su Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimų, susijusių su bylomis prieš Lietuvą dėl kalbos laisvės ribojimų, įgyvendinimu ir kalbos laisvę ribojančių Lietuvos teisinės bazės nuostatų atšaukimu bei kalbos laisvės užtikrinimu susijusią advokaciją Lietuvoje ir tarptautinėse žmogaus teisių institucijose.
2.5. Stebėti Lietuvos teisinės naujienas ir Europos teismų praktiką laisvės atėmimo įstaigų klausimais ir platinti šią informaciją suinteresuotosioms šalims Lietuvoje.
2.6. Išanalizuoti strateginio bylinėjimosi praktikos apimtį Lietuvoje ir identifikuoti praktikos trūkumus.
2.7. Išanalizuoti žmogaus teisių apsaugos padėtį, trūkumus ir tendencijas Lietuvoje 2022-2023 metais bei teisinės valstybės principų įgyvendinimą Lietuvoje 2024 metais.
3. Siekiant veiklos tikslų atlikti darbai:

3.1. Pateiktos pozicijos Europos Tarybos Ministrų komitetui dėl Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimų įgyvendinimo: 3.
3.2. Suorganizuotas susitikimas su atstovais iš dešimties nevyriausybinų organizacijų, tarptautinių organizacijų bei valstybinių institucijų, dirbančių pabėgėlių, migracijos, žmogaus teisių bei įvairovės skatinimo srityse, pasitarimui apie strateginį bendradarbiavimą dirbant migrantų ir prieglobsčio prašytojų teisių užtikrinimui ir jų įtraukčiai į Lietuvos socioekonominį gyvenimą.
3.3. Pateikta informacija apie teisinės valstybės principų užtikrinimą Lietuvoje Europos nevyriausybinų organizacijų tinklo „Liberties“ šešėlinei teisinės valstybės principų ataskaitai „Liberties Rule of Law Report 2024“.
3.4. Publikuotos advokacinės žinutės: 40.
3.5. Publikuoti analitiniai straipsniai: 6.
3.6. Skaitytas pranešimas tarptautinėje konferencijoje „A Transformative Agenda For Mental Health Policy, Practice, and Law“.
3.7. Inicijuotos strateginės bylos migrantų ir prieglobsčio prašytojų teisių apsaugos srityje: 3.
3.8. Išleistas leidinys „Žmogaus teisės Lietuvoje 2022-2023“.
3.9. Pateiktos pozicijos žmogaus teisių klausimais Lietuvos Respublikos institucijoms: 6.
3.10. Dalyvauta 1-ame LR Seimo užsienio reikalų komiteto posėdyje, 1-ame LR Konstitucinio teismo posėdyje, 1-ame LR vidaus reikalų ministerijos darbo grupės veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti posėdyje.
3.11. Dalyvauta 1-ame Jungtinių Tautų Organizacijos (JT) Savavališko sulaikymo darbo grupės posėdyje, taip pat individualiuose susitikimuose su minėtos darbo grupės pirmininku-pranešėju, JT Kankinimų prevencijos pakomitečio (SPT) atstovu, JT Vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro (UNHCR) Apsaugos ir sulaikymo komanda, JT Specialiuoju pranešėju migrantų žmogaus teisių klausimais.
3.12. Pravesti advokacinio darbo mokymai Europos teisės studentų asociacijos Lietuvos skyriaus ELSA Lietuva Vilniaus skyriui ELSA Vilnius.
3.13. Dalyvauta kandidatų į LR Prezidentus vertinimo žmogaus teisių požiūriu iniciatyvoje www.rinkis2024.lt ir kandidatų į LR Seimą vertinimo žmogaus teisių požiūriu iniciatyvoje yrakarinkti.lt .
3.14. Užpildyta informacija tarptautinėje migrantų sulaikymo stebėsenai skirtoje duomenų bazėje apie nereguliarių migrantų sulaikymą Lietuvos Respublikoje.
3.15. Parengti ir suinteresuotosioms šalims išplatinti naujienlaiškiai apie Lietuvos teises naujienas ir Europos teismų praktiką laisvės atėmimo įstaigų klausimais: 6.
3.16. Atliekamas strateginio bylinėjimosi praktikos ir trūkumų Lietuvoje tyrimas.
3.17. Pateikta informacija apie teisinės valstybės principų užtikrinimą Lietuvoje Europos nevyriausybinų organizacijų tinklo „Liberties“ šešėlinei teisinės valstybės principų ataskaitai „Liberties Rule of Law Report 2025“.
4. Siekiant veiklos tikslų pasiekti rezultatai:
4.1. Padidintas Europos Tarybos Ministrų komiteto informuotumas apie Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimų įgyvendinimo problematiką Lietuvoje.
4.2. Sustiprintas bendradarbiavimas Lietuvos ir Europos mastu siekiant užtikrinti migrantų ir prieglobsčio prašytojų teisių įgyvendinimą ir socioekonominę įtrauktį Lietuvoje.
4.3. Padidintas Europos Komisijos informuotumas apie teisinės valstybės principų įgyvendinimo problematiką Lietuvoje.
4.4. Padidintas Lietuvos visuomenės informuotumas apie įtraukios migracijos politikos ir migrantų potencialą prisidėti prie Lietuvos socioekonominės gerovės kūrimo.
4.5. Padidintas visuomenės informuotumas apie deinstitutionalizacijos ir bendruomeninių psichikos sveikatos paslaugų teikimo modelio naudą.
4.6. Padidintas visuomenės, ekspertų ir įstatymų leidėjų informuotumas apie žmogaus teisių situacijos problematiką ir tendencijas Lietuvoje.

4.7. Padidintas Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjų informuotumas apie būtinus pokyčius Lietuvos teisinėje bazėje, siekiant užtikrinti visuotinių žmogaus teisių apsaugą ir pažeidžiamose situacijose esančių visuomenių grupių įtrauktį.
4.8. Prisidėta prie LR Seimo narių atskaitomybės už neapykantos kalbos skleidimą užtikrinimo.
4.9. Padidintas Jungtinių Tautų Organizacijos Savavališko sulaikymo darbo grupės informuotumas apie migrantų ir prieglobsčio prašytojų sulaikymo problematiką Lietuvoje bei žmogaus teisių pažeidimus.
4.10. Teisės studentai supažindinti su advokacinio darbo žmogaus teisių apsaugos srityje veikiančioje nevyriausybinėje organizacijoje svarba ir niuansais.
4.11. Padidintas visuomenės informuotumas apie kandidatų į LR Prezidento postą ir LR Seimo narius pozicijas žmogaus teisių klausimais.
4.12. Užtikrintas informacijos apie nereguliarių migrantų sulaikymą Lietuvos Respublikoje prieinamumas tarptautinėms organizacijoms ir institucijoms.
4.13. Padidintas suinteresuotųjų šalių informuotumas apie teismų praktiką žmogaus teisių apsaugos laisvės atėmimo įstaigose srityje.
4.14. Užtikrintas LR valstybės institucijų atskaitingumas, pateikus skundą LR generalinei prokuratūrai dėl LR Specialiųjų tyrimų tarnybos atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą dėl LR Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų galimai sukkelto sunkaus sveikatos sutrikdymo Sirijos piliečiui.
4.15. Nustatytas teismų praktikos precedentas, įpareigojantis užsieniečiui taikyti alternatyvią sulaikymui priemonę, neribojančią jo judėjimo laisvės.
4.16. Regionų administracinis teismas informuotas apie LR Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnų veiksmus, pažeidžiančius Lietuvos Respublikos teisės aktuose įtvirtintas garantijas prieglobsčio prašytojams, procedūrinės užsieniečių gražinimo į užsienio valstybę taisykles, ES teisės normas, reglamentuojančias prieigą prie prieglobsčio procedūrų, ir teisės normas, reglamentuojančias užsieniečių gražinimą.
II SKYRIUS INFORMACIJA APIE PLANUOJAMĄ VEIKLĄ ATEINANČIAIS FINANSINIAIS METAIS
5. Veiklos tikslai:
5.1. Užtikrinti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos žinomumą visuomenėje ir jos naudojimą žmogaus teisių apsaugos įgyvendinimui Lietuvoje.
5.2. Stebėti žmogaus teisių padėtį ir tendencijas bei teisinės valstybės principų įgyvendinimą Lietuvos Respublikoje.
6. Uždaviniai:
6.1. Išanalizuoti strateginio bylinėjimosi praktikos apimtį Lietuvoje ir identifikuoti praktikos trūkumus.
6.2. Didinti suinteresuotųjų šalių gebėjimus naudoti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją strateginiam bylinėjimuisi, siekiant ginčyti nacionalinius žmogaus teisių apribojimus ir apsaugoti pilietines laisves Lietuvoje.
6.3. Didinti visuomenės informuotumą apie teisinės valstybės trūkumus Lietuvoje ir strateginio bylinėjimosi potencialą ginant pagrindines teises.
6.4. Išanalizuoti žmogaus teisių apsaugos bei teisinės valstybės principų padėtį, trūkumus ir tendencijas Lietuvoje 2024 metais.
7. Siekiant veiklos tikslų planuojami atlikti darbai:
7.1. Atlikti tyrimą, siekiant nustatyti strateginio bylinėjimosi apimtį, geriausią praktiką ir spragas Lietuvoje.
7.2. Surengti strateginio bylinėjimosi dirbtuves ir seminarą, skirtą apmokyti praktikuojančius teisininkus ir pilietinės visuomenės organizacijų bei socialiai pažeidžiamų grupių atstovus

naudotis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija ir ES teise strateginiam bylinėjimuisi ginant žmogaus teises Lietuvoje.

7.3. Įvykdyti advokacijos kampaniją, kuria bus didinamas Lietuvos visuomenės informuotumas apie pagrindines žmogaus teises, saugomas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, ir strateginio bylinėjimosi vaidmenį jas ginant.

7.4. Vykdyti žmogaus teisių apsaugos standartų ir teisinės valstybės principų užtikrinimo Lietuvoje stebėseną bei reguliarią advokaciją ir komunikaciją analizuojant žmogaus teisių problematiką Lietuvoje, keliant visuomenės sąmoningumą ir teikiant pasiūlymus situacijos gerinimui Lietuvos valdžios atstovams.

III SKYRIUS INFORMACIJA APIE DALININKUS

8.	Informacija apie dalininkus:		
	Dalininkas	Įnašo vertė finansinių metų pabaigoje	Įnašo vertė praėjusių finansinių metų pabaigoje
	1	2	3
8.1.	Fiziniai asmenys	EUR 7	EUR 296.62

IV SKYRIUS KITA INFORMACIJA

3.3. Teisinės valstybės principų ataskaita „Liberties Rule of Law Report 2024“: https://dq4n3btxmr8c9.cloudfront.net/files/oj7hht/Liberties_Rule_Of_Law_Report_2024_FULL.pdf

3.8. Leidinys „Žmogaus teisės Lietuvoje 2022-2023“: <https://hrmi.lt/wp-content/uploads/2024/12/2022-2023-Zmogaus-teises-Lietuvoje-apzvalga.pdf>